

PROF. JANNO REILJANI TEADUSTÖÖ TÄHTSAMAD ASPEKTIID

Janno Reiljan lõpetas Tartu Ülikooli 1975. aastal majandusküberneetika erialal. Majandusteadlasena mõjutas ta oluliselt muutusi Eesti majanduses – see peegeldub tema teaduslikus panuses. Avaldatud teadustöodes arendas ta kvantitatiivset lähene-misviisi ja meetodeid majandusanalüüsis. Tema majanduskandidaadi kraadi taotle-miseks esitatud väitekirjas “Matemaatilis-statistiliste meetodite kasutamine ette-võtete majandustegevuse analüüsis” ja Moskvas avaldatud raamatuosas majandus-matemaatiliste meetodite rakendamise ettevõtete majandusanalüüsis tõi ta välja võimaluse lahendada multikollineaarsuse probleem regressioonimudelite koostamisel faktoranalüüsi (komponentanalüüsi) meetodite kasutamise abil. Tema teadustöö tulemused avaldati vene- ja eestikeelsetes artiklites. Sellega rikastas ta nõukogude majandusalast teaduskirjandust oma uuringute tulemustega ja teadmistega lääne-riikide erialakirjandusest.

Järgnevalt panustas ta nõukogudeaja majandusalasessse teaduskirjandusse mate-maatilise statistika meetodite ümberkujundamise ja rakendamise majanduslike otsuste aluste täiustamiseks. Ta rakendas lääneriikides välja töötatud lähenemisviisi ja mudelid ettevõtetmajanduslike otsuste analüütilise aluse arendamiseks. Tema teadustöö tulemused avaldati majandusdoktori kraadi taotlemise alusena Moskvas 1989. aastal avaldatud monograafias “Juhtimisotsuste analüütilised alused”, kuigi doktorikraadi kaitsmine toimus Tartu Ülikoolis Eesti Nõukogude Liidust eraldumise ajal. Esimestele sammudele lääneriikide majandus- ja rakendusuringute kogemuste kasutamisel Eesti majandusteaduse moderniseerimiseks aitasid kaasa pikaajalised stažeerimised Saksamaa Liitvabariigis Bonni, Kieli ja Münsteri ülikoolides, mida rahastasid Saksa Akadeemiline Vahetusteenistus ning Saksamaa LV Schleswig-Holsteini ja Nordrhein-Westfaleni liidumaad. Stažeerimine Bonni Ülikoolis oli suunatud otsustusteooria rakendusvõimaluste tundmaõppimisele ning Kieli ja Münsteri Ülikoolis välismajandusteooria aluste omandamisele. Järgnevalt täiendas ta oma akadeemilisi teadmisi Kieli, Hamburgi ja Leipzigi ülikoolides ning Bentley kolledžis USA-s. Prof. Reiljan sai teadustööks toetust ka Volkswageni Fondilt ja Konrad Adenaueri Fondilt.

Lõpetanud töö dekaanina Tartu Ülikooli majandusteaduskonna ümberkujundamisel uuris ta intensiivselt Eesti majanduse ümberkujundamise probleeme, kasutades edukalt oma rahvusvahelisi kontakte. Tema uurimistöö oli suunatud peamiselt ümberkujundamisprotsessis väikeriikide majandusliku konkurentsivõime analüüsi ja mõõtmise probleemidele. Ta avaldas rahvuslikes ja rahvusvahelistes ajakirjades uurimusi ja informatsiooni majanduslikust arengust nii Eestis tervikuna, aga samuti riigi erinevates sektorites (sh põllumajandus ja tööstus). Samuti olid vaatluse all Eesti majanduse konkurentsivõime küsimused. Ta juhtis mitmeid teadusuuringuid, näiteks “Eesti majanduskeskkonna mõju konkurentsivõimele” (1995-1998), “Eesti majanduse konkurentsivõime ühinemisel Euroopa Liiduga” (1999-2003) ning “Eesti jätkusuutliku ja tasakaalustatud arengu strateegiad ühinemisel Euroopa Liiduga”

(2003–2007). Uuringute tulemusi kasutas ta Eesti majanduspoliitika suunamiseks majanduse konkurentsivõime tõstmisele.

Hiljem, välismajanduse ja avaliku sektori ökonomika õppetooli juhatajana (kuni aastani 2012) pühendus ta Eesti kui uuendusliku riigi Euroopa Liiduga integreerumise probleemide uurimisele. Välismajanduse professorina alates aastast 1992 ja avaliku sektori ökonomika suuna juhina alates aastast 2000 tegeles ta avaliku sektori ümberkujundamise probleemidega, mis seonduvad Eesti pensionisüsteemi reformi, Eesti administratiiv-territoriaalse reformi, kohalike omavalitsuste arengu rahandusliku tasakaalustamise ja finantskatteta ülesannete, Eesti eelarvepoliitika, keskpanga valuutareserve, avaliku sektori kinnisvara juhtimise, innovatsiooni- poliitika jt probleemidega. Oma publikatsioonides rõhutab ta alati vajadust kujun- dada avaliku sektori interventsioonide abil soodne majanduse arengukeskkond.

Prof J. Reiljani rahvusvahelised teaduskogemused mõjutasid teatud mõttes otseselt uuenemisprotsessi Tartu Ülikooli majandusteaduskonnas. Ta oli nende teaduskonna töötajate hulgas, kes võitlesid Tartu Ülikooli ümberkujundusprotsessis teaduskonna püsijäämise eest. Prof J. Reiljan koos kolleegidega prof Haldma, prof Sepp, prof Paas, prof Varblane, prof Vadi jt. töötasid välja teaduskonna strateegilise arengu- kava, toetudes seejuures ka Saksamaa LV ülikoolides stažeerimise ajal omandatud teadmistele ja kogemustele akadeemilise hariduse pakkumisel. Seejärel juhtis ta dekaanina teaduskonna reformi uute õppekavade sisseviimisel ja teadustöö uute suundade edendamisel, arendades muuhulgas välja välismajanduse õppe- ja teadus- suuna. Tema initsiatiivil alustati kõigi pakutavate õppeainete varustamist eesti- keelsete õpikutega. Selle tulemusena on käesolevaks ajaks ilmunud enam kui 100 kaasaegset majandusõpikut, mis annavad kahtlemata olulise panuse eestikeelse majandusterminoloogia arengusse. Tema juhendamisel teaduskraadi kaitsnud viis doktoranti on saavutanud silmapaistvaid teadustulemusi.

Prof J. Reiljan mõjutas Eesti ümberkujundusprotsesse ka oma poliitilise tegevusega. Aastatel 1991/1992 töötas ta ülikoolitöö kõrval ka peaminister Tiit Vähi majandus- nõunikuna. Eestimaa Rahvaliidu aktiivse liikmena oli ta aastatel 1999-2007 Riigi- kogu liige. Ta tegutses järjekindlalt selle nimel, et Eesti Energia rahva omanduses säilitada. Riigi Kinnisvara AS nõukogu liikmena osales ta Eesti avaliku sektori kinnisvarapoliitika kujundamisel. Oma teadmisi Eesti majandusoludest ja arengu- probleemidest sai ta kasutada ka Euroopa Parlamendi vaatlejaliikmena.

Prof Janno Reiljanil oli võimalus kasutada oma teaduslikke oskusi nii teadustöös kui ka akadeemilises õppetöös, aga samuti majanduslikus ja poliitilises praktilises tegevuses. Doktorantidel on kindlasti ka edaspidi emeritprofessor Janno Reiljani teadmistest ja kogemustest Tartu Ülikooli majandusteaduskonnas palju kasulikku saada.

Tartus, 15. juulil 2016

Peter Friedrich
Toimetaja